

اخلاق و رفتار حرفه‌ای برای سرآمدسازی حرفه طراحی صنعتی

چکیده

یکی از حوزه‌هایی که می‌تواند تأثیرگذار بر رشد اقتصادی کشور باشد، بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانایی‌های طراحی صنعتی کشورمان به منظور خلق و بهبود مستمر سیستم‌ها، محصولات و خدمات قابل رقابت و همچنین تأثیرگذاری مؤثر بر انتخاب صحیح سیستم‌ها، محصولات و خدمات وارداتی است. دانش لازم برای این مهم با تلاش محافل دانشگاهی در حال انتقال به نسل جدید است؛ اما موضوعی که کمتر می‌توان گفت به طور منسجم به آن پرداخته شده، جایگاه و اهمیت اخلاق و رفتار حرفه‌ای در متبلورتر کردن و رشد تأثیرگذار حرفه است. در برخی مطالعات در کشورهای صنعتی نشان داده شده که مهارت‌های ارتباطی و قوه تعامل افراد نقش بالایی در مقایسه با علم افراد در موفقیت و تأثیرگذاری مثبت آن‌ها داشته است. این پژوهش با مرور و تحلیل مستندات و منابع و همچنین رفتارسنجی تعاملات جامعه تخصصی طراحی صنعتی در فضاهای مجازی، آموزشی، صنعتی و پژوهشی اقدام به ارزیابی وضع موجود کرده است. این پژوهش اقدام به معرفی و تبیین مفاهیم و اهمیت حوزه اخلاق و رفتار حرفه‌ای با تأکید بر آموزه‌های دینی کرده و محورها و کد لازم برای اخلاق و رفتار حرفه‌ای را برای اعتلا و سرآمدسازی حرفه پیشنهاد می‌کند. همکاری بین دانشگاه‌ها و انجمن صنفی مدرسین در تدوین و نهایی کردن الزامات اخلاق و رفتار حرفه‌ای جامعه تخصصی طراحی صنعتی و به تصویب رساندن این الزامات توسط مقامات عالی وزارت صنایع و علوم و همچنین تأسیس انجمن فراگیر طراحی صنعتی کشور پیشنهاد شده است.

کلیدواژه‌ها

اخلاق حرفه‌ای، طراحی صنعتی، آموزش و توسعه

k.emami@art.ac.ir

مقاله
ترویجی

رفتار و حرکات گوناگونی را انجام می‌دهیم و آثار مفید آن‌ها، ما و دیگران را خوشنود می‌سازد و متأسفانه برخی اوقات از آثار زیان‌بارشان ناخرسند، شرمنده و پشیمانی برای خود و دیگران به‌وجود می‌آوریم. اختیار و مسئولیت‌پذیری آدمی، نوعی الزام و تعهدآور است. این الزامات گاهی به‌صورت مکتوب و مدون بوده و به‌تصویب رسمی می‌رسند؛ به‌گونه‌ای که در این تصویب، سرپیچی از آن، جرم و خلاف تلقی می‌شود و برای سرپیچی‌کننده متناسب با نوع الزام و تعهد، مجازات و عقوبت پیش‌بینی می‌شود یا انتظار می‌رود. اما الزامات همیشه به‌طورکامل به زبان دقیق قانونی و آیین‌نامه‌ای تدوین نشده‌اند و یا برای سرپیچی‌کننده عقوبت‌های معینی تصویب یا وضع نشده است و لذا متخلف پیگرد قانونی نمی‌شود. اگرچه نوع عقوبت تعیین نشده است ولی همه به‌مدد وجدان فردی درمی‌یابیم که چنین نباید کرد و همچنین دیگران در جامعه خود نیز مستمراً فرد را می‌سنجند و متناسب با این سنج‌ها، وزن اخلاق‌مداری به شخص می‌دهند و آن هویت و اعتبار اخلاقی و حرفه‌ای هر فرد را شکل داده و تعریف می‌کند (قراملکی، ۱۳۸۷).

تعهد اخلاقی فراتر از تعهد قانونی است. هر حرفه‌مندی مکلف است حتی آنچه را قانونگذار نتوانسته ببیند و بین طرف‌های قرارداد تکلیف آن را تعیین کند، رعایت کرده و به‌مورد اجرا در بیاورد. ابتدا یک ضرورت اخلاقی در جامعه ایجاد می‌شود و پس از آن اهل حرفه و کسانی که به‌عنوان خبرگان آن حوزه به‌شمار می‌روند این ضرورت را تبدیل به قواعد اخلاقی الزام‌آور می‌کنند (غفاری، ۱۳۹۵).

با توجه به پیچیده و گسترده‌تر شدن اندازه و نوع ارتباطات و الزامات و انتظارات اخلاقی جامعه‌ای که در آن زندگی و کار می‌کنیم و به‌طورخاص در جامعه تخصصی طراحی صنعتی کشورمان و جهان، این نوشتار سعی برای این داشته تا گامی در راستای تبیین مفاهیم، جایگاه و اهمیت اخلاق و رفتار حرفه‌ای برداشته و قدم آغازینی برای همفکری و همکاری بین اعضای این حرفه در توسعه و بهبود مستمر و نظام‌مند اخلاق‌مداری و حرفه‌ای‌گری در سطح رضایت‌بخش در بین کلیه اشخاص فعال در این حرفه در هر جایگاهی که قرار دارند، محسوب شود.

باور بر این است که با فراگیری آموزه‌ها، اهتمام فردی و گروهی و اعمال نظارت‌های لازم، ماورای منشورهای اخلاقی عمومی سازمانی و آیین‌نامه‌ها و قوانین و مقررات اداری و انضباطی موجود تأثیرگذار بر جایگاهمان، بتوانیم یک هم‌افزایی مؤثرتر و رضایت‌بخش‌تر در بازده و عملکردمان، حاصل از حرفه‌ای شدن تفکر، بینش، کلام و رفتار تک‌تکمان به آن معنا و موجز که در این نوشتار ارائه شده را ببینیم.

معرفی

این نوشتار در این بخش با مرورو بررسی منابع و مستندات مرتبط با حوزه اخلاق و رفتار حرفه‌ای و همچنین رفتارشناسی چندین ساله بر تعاملات موجود در جامعه طراحان صنعتی از طریق فضاهای مجازی تخصصی، فضاهای آموزشی، گردهمایی‌ها و نشست‌های تخصصی و تعاملات با صنایع کشور، اقدام به شناسایی و ارزیابی چالش‌ها در وضع موجود و انتظارات کلی از یک فرد حرفه‌ای می‌کند.

الف. اخلاق در آموزه‌های دینی

مصالح ساختمانی جامعه اسلامی عبارت است از افراد «صالح و شایسته». اسلام از افراد شروع می‌کند و از فرد جامعه می‌سازد و قرآن مجید (حجرات/۱۳، زخرف/۳۲، آل عمران/۱۹۵، فرقان/۵۴) تأکید بر فطرتاً اجتماعی بودن انسان دارد و آموزه‌های الهی متعددی برای استحکام و پایداری و رشد جامعه (انعام/۱۵۲، انعام/۱۵۹، حجرات/۱۰، انفال/۴۶، مائده/۲، آل عمران/۱۰۴، آل عمران/۱۰۳-۱۰۵) وجود دارد. بدون تردید هر جامعه‌ای با هدف و غرض واحدی که مشترک بین همه افراد باشد،

به‌وجود می‌آید. هدف، روح واحدی است که در همه جوانب جامعه، مساوی و با هرکدام به‌نحوی متحد است (حجتی کرمانی، ۱۳۸۸). یکی از اهداف انبیا، احقاق حقوق مردم و توصیه به رعایت آن‌هاست. رساله حقوق امام سجاد (ع) نشانگر اهمیت دغدغه رعایت حقوق در رفتار ارتباطی است (انصاریان، ۱۳۷۵؛ نراقی، ۱۳۸۵ و قراملکی، ۱۳۸۷). اما اخلاقی بودن در رفتار ارتباطی درون‌شخصی، نقش زیرساختی برای اخلاق در تعامل با دیگران دارد. اگر کسی بیاموزد که احترام و عزت‌نفس خویش را پاس بدارد، بر احترام و تکریم دیگران نیز توانا خواهد بود؛ پس اخلاق درون‌شخصی بر اخلاق برون‌شخصی مقدم است. امام علی (ع) می‌فرماید: هرکس عیب خود را ببیند از غیبت و جست‌وجوی عیب دیگران فارغ می‌شود و به اصلاح خود می‌پردازد. امیرمؤمنان (ع) در نهج‌البلاغه بر رفتار ارتباطی درون‌شخصی تأکید فراوان دارد و در باب رحم و شفقت می‌فرماید: «چرا آن‌گونه که به دیگران رحم می‌کنی به خود رحم نمی‌کنی» (انصاریان، ۱۳۷۵). این سخن هرگز دعوت به بی‌تفاوتی نسبت به رنج‌ها

و آلام دیگران نیست؛ بلکه توجه به اهمیت خودشناسی و تقدم اصلاح خویش بر اصلاح دیگران است.

ب. چيستی حرفه، حرفه‌ای و اخلاق حرفه‌ای

واژه حرفه به معنای پیشه، شغل، کار و کسب است. مفهوم اصطلاحی حرفه از دیرباز متفاوت با کار و حتی شغل به کار می‌رود. توجه به تمایز این دو واژه رهگشاست. کسب و کار معطوف به سود را حرفه نمی‌دانند. اشتغال یکی از مؤلفه‌های حرفه است. مؤلفه دیگر، روزی به دست آوردن از طریق اشتغال است. مؤلفه سوم اختیار در کار و اشتغال است. حرفه یک کار اختیاری است. مؤلفه مهم، خدمت محوری، کارآمد بودن، مفید بودن یا مطلوبیت اجتماعی حرفه است. مؤلفه پنجم، برخورداری از دانش، مهارت و توانایی است (قراملکی، ۱۳۸۷). برخی، فرد حرفه‌ای را چنین تعریف می‌کنند: «عضو گروه اختصاصی از افراد که از خدمات مفید و ارزش محور برخوردار و نسبت به حوزه کاری خود صاحب دانش اند». حرفه‌ای کسی است که توانمندی خود را در پایبندی به قانون و نظام مندی حرفه‌ای می‌داند؛ می‌سازد؛ تقویت می‌کند و حفظ می‌کند. حرفه‌ای کسی است که افعال دانستن، خواستن و توانستن را در حرفه باور دارد و شخص حرفه‌ای کسی است که خودشناسی، خودسازی و خودباوری را لازمه حرفه‌ای شدن و حرفه‌ای ماندن می‌داند. حرفه‌ای کسی است مدبر دارای منش، بینش و روش حرفه‌ای. حرفه‌ای کسی است که موفقیت خود را در حرفه، حاصل پیوند و یکپارچگی عقیده، عشق، عرضه و عمل حرفه‌ای می‌یابد و می‌داند. حرفه‌ای کسی است که کار، پیکار، ابتکار و پشتکار را اجزای نظام کسب و کار خود می‌داند و می‌کوشد با درستکاری و همکاری با دیگران به اهداف حرفه‌ای خود دست یابد. حرفه‌ای کسی است که همواره در جست و جوی کسب فرصت‌ها و ایده‌ها و کارآفرینی برای ایجاد ارزش روی این فرصت‌ها و ایده‌ها و فرصت‌سازی‌های تازه است. حرفه‌ای کسی است که مهم‌ترین منبع زندگی؛ یعنی عمر خود را در حرفه‌ای که متناسب با عقاید و علایق و استعدادهای اوست، بجا، به‌اندازه و به‌موقع استفاده می‌کند. حرفه‌ای کسی است که به مدیریت حرفه و حرفه مدیریت احترام می‌گذارد (Freidson, 2001). برخی اخلاق حرفه‌ای را اصول حاکم بر حرفه‌ای بودن افراد می‌دانند که به‌وسیله آن اصول می‌توان رفتارها را سنجید (معید فر، ۱۳۸۰). اخلاق حرفه‌ای بنا به تعریفی «بررسی مجموعه آداب و شیوه‌های رفتاری پسندیده‌ای است که صاحبان مشاغل می‌باید رعایت کنند و مجموعه صفات و اعمال نکو هیده‌ای است که لازم است از آن اجتناب کنند» (اصفهانی، ۱۳۷۲). آنچه به‌عنوان مبحث اخلاق حرفه‌ای تعریف می‌شود عبارت است از: «الگوی رفتار ارتباطی درون شخصی و برون شخصی مبتنی بر رعایت حقوق طرف ارتباط»، اگر من در ارتباط با خود، حقوق خویش را رعایت کنم، رفتار من با من درون شخصی اخلاقی است (قراملکی، ۱۳۸۷). همچنین است رفتار من با دیگر افراد، نهادها، امور، جانداران و محیط زیست که این مقوله به‌عنوان ارتباط برون شخصی تعریف می‌شود (قراملکی، ۱۳۸۷). اخلاق حرفه‌ای به مسائل عینی در حرفه می‌پردازد و نقش عملیاتی در حل معضلات اخلاقی در حرفه فرد دارد. اخلاق حرفه‌ای نقش راهبردی در افزایش عوامل تسهیل‌کننده موفقیت و کاهش موانع بازدارنده کامیابی سازمان‌ها، نهادها و جامعه دارد (Davis, 2004؛ روستا، ۱۳۸۵؛ ساکت و کرد، ۱۳۹۲).

ج. مطالعات رفتارشناسی در جامعه تخصصی طراحی صنعتی

تأکید بر این نکته ضروری است که توجه به اصول و موازین اخلاقی، رمز بقا و توسعه همه جوامع انسانی است (پیژوهشکده تحقیقات راهبردی مجمع تشخیص مصلحت نظام، ۱۳۹۰). نخستین گام در آموزش اخلاق،

اصلاح رفتار ارتباطی فرد با خودش است، ارتباط درون شخصی به هرگونه‌ای سامان یابد، الگوی ارتباطی برون شخصی مشابه آن می‌شود (قراملکی، ۱۳۸۷). همان‌گونه که انسان‌ها برای سلامت جسم و روحشان نیاز داشته تا جامعه جدید و تمیز برتن خود کنند، نباید غافل از این بود که تفکر و بینش و رفتار همه انسان‌ها نیز لازم داشته تا هر روز جامعه‌ای نوتر، برانزده‌تر و رضایت‌بخش‌تر از روز پیش بر خود کند.

با مرور و بررسی مبتنی بر جمع‌آوری اطلاعات از طریق مشاهده، گفتار، شنیده‌ها و مکاتبه‌های برگرفته از تعاملات بین اعضای جامعه طراحی صنعتی در فضاهای آموزشی (تعاملات دانشجویان و کادر علمی دانشگاه‌های هنر، الزهرا، تهران و آزاد تهران مرکز)، مجازی (تعاملات در فضاها و سایت‌های مرتبط طراحی صنعتی در تلگرام)، نشست‌ها و جلسات تخصصی (کنفرانس‌ها و گردهمایی‌های تخصصی و جلسات داوری و جشن‌ها) و تعاملات با صنایع و بخش‌های خدماتی داخل کشور که طی سالیان متوالی حاصل شد؛ جدای از فضای غالب سازنده و اخلاق مدار حرفه‌ای در اکثریت تعاملاتمان، متأسفانه حتی وجود قلیل موارد - انشالله - غیر عمد شناسایی شده مانند تخریب و خدشه به اعتبار و شهرت و احترام افراد، تقابل غیرسازنده نظرات و دیدگاه‌ها، استفاده ناصحیح از قدرت و جایگاه و نفوذ، تضاد منافع، عدم شفافیت و اغراق در ارائه تخصص داشته و نداشته به مشتریان، عدم انجام کار تخصصی مورد انتظار مشتریان و ذی‌نفعان، پایین آوردن غیرواقعی قیمت ارائه خدمات حرفه‌ای برای خارج کردن هم حرفه‌ای‌های خود از رقابت سازنده و خدشه به شهرت حرفه با سرانجام فسخ زودهنگام قرارداد با عدم رضایت از سوی کارفرمایان به دلیل کیفیت پایین کار، عدم ارتقا و بروزرسانی علم و تخصص و غیره؛ نگارنده را بر آن داشت که این نوشتار و پیشنهادها منعکس شده در بخش بعد را به‌عنوان راهگشای تأثیرگذار بر بهبود عملکرد و بازده این جامعه تخصصی ارائه کنم.

الزامات پیشنهادی اخلاق و رفتار حرفه‌ای برای جامعه طراحان صنعتی کشور:

همانند یک ورزش گروهی که بازیکنان باید با یکدیگر هماهنگ، همراه و تکمیل‌کننده قوی یکدیگر باشند، هرچند که ممکن است تک‌تک اعضا به‌عنوان افراد دارای شایستگی‌های بالا باشند، خانواده تخصصی ما نیز باید به همین منوال عمل کند. در اینجا نگارنده با بهره‌گیری از اطلاعات ارائه‌شده در بخش پیشین و مرور و تحلیل برخی مستندات پیش‌رو در زمینه کدهای اخلاق حرفه‌ای دیگر جوامع و دیگر حرفه‌ها و انجام تعدیل‌ها و بومی‌سازی‌های لازم، اقدام به ارائه محورهای پیشنهادی ذیل برای نهایی و تأیید کردن و تسری آن به جامعه تخصصی می‌کند (معماریان، ۱۳۸۸؛ HFES, 2005؛ Andrews & Kemper, 1999؛ 2000 & APEGGA, 1995؛ CIPC, 2016؛ لاریجانی، ۱۳۹۵؛ صادقی، ۱۳۹۴؛ حجتی کرمانی، ۱۳۹۴؛ NSC, 2012؛ BCRSP, 2016؛ ICSID, 2016).

الزامات پیشنهادی اخلاق و رفتار حرفه‌ای جامعه طراحی صنعتی کشور:

- **رفتار با انصاف، احترام و نیت خوب:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی فردی است که اعمال و رفتار نسبت به همکاران، زبردستان، مافوق، مشتریان و افراد جامعه همراه با انصاف، احترام و نیت خوب است.
- **ارائه اطلاعات حقیقی و غیر اغراق‌آمیز:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی فردی است که صلاحیت‌ها و شایستگی‌هایش و خدماتی را که

متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی باید به مسائل و امور جامعه خود حساس بوده و زمانی که می‌بیند صلاحیت حرفه‌ای اش ممکن است مورد فایده و بهره‌برداری برای جامعه قرار گیرد، در صورت ممکن اهتمام به ارائه خدمت کند.

- **حساسیت و ارائه مشارکت در امور مرتبط به تخصص فرد در جامعه:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی باید به مسائل و امور جامعه خود حساس بوده و زمانی که می‌بیند صلاحیت حرفه‌ای اش ممکن است مورد فایده و بهره‌برداری برای جامعه قرار گیرد، در صورت ممکن اهتمام به ارائه خدمت کند.
 - **تأیید و به‌کارگیری صحیح و روشن از کار دیگران:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی همواره باید به طور شفاف، صحیح، صادقانه و قانونی کار دیگران را معرفی کند و مورد استفاده قرار دهد.
 - **عدم خدشه به اعتبار و شهرت هم حرفه‌ای های خود:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی نباید اعتبار و شهرت هم حرفه‌ای خود را با نیت بد زیر سؤال ببرد.
 - **اهتمام به اعتلای شهرت و اعتبار و توسعه حرفه:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی باید همواره به عنوان نماینده‌ای از حرفه خود، جایگاه و ارزش‌های بالای حرفه خویش را مستمراً با افکار، کلام و اعمال خود تقویت کند و ارتقا دهد.
 - **رقابت سازنده و سالم با هم حرفه‌ای های خود:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی موظف به رقابت سازنده با هم حرفه‌ای های خود در به دست آوردن فعالیت‌ها، پروژه‌ها و مشاغل حرفه‌ای با ارائه هزینه‌های واقعی جهت انجام کار با کیفیت بدون خدشه به اعتبار حرفه
 - **توسعه مستمر دانش و مهارت‌های تخصصی:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی باید دانش و مهارت تخصصی خود را مستمراً توسعه دهد.
 - **اهتمام سازنده به جلوگیری از خطا یا استمرار خطاهای حرفه‌ای دیگران:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی فردی است که بر خود لازم می‌داند بسته به وخامت موضوع بدنه یا کمیته نظارتی این کد اخلاق و رفتار حرفه‌ای را مطلع از رفتار خطا و ناشایست همکار حرفه‌ای خود کند. در موارد غیرحاد بر خود لازم بداند که در صورت ممکن سعی کرده تا مستقیماً یا با واسطه، اقدام به بهبود وضع و جبران و پیشگیری از تکرار وضع کند.
- اعتقاد نگارنده این سطور بر این است که در این حوزه، هر یک از ما با قبول به کسب و ارائه آموزش (گنجاندن درس اخلاق و رفتار حرفه‌ای در دوره‌های دانشگاهی)، ارائه کارگاه‌های مربوطه برای دانش‌آموختگان، تلاش فردی و گروهی مضاعف و دریافت مشاوره و نظارت از سوی بزرگان مورد قبول در حرفه و چه بسا در آینده توسط یک هسته یا کمیته نظارتی اخلاق و رفتار حرفه‌ای همانند برخی از دیگر حرفه‌ها بعضاً در کشورمان یا در دیگر کشورهای پیشروی صنعتی، بتوانیم حرفه‌ای مقید به بالاترین استانداردها در راستای خدمت بهتر به جامعه و تعامل سازنده با جهان شکل داده و آن را به سرآمدی و اعتلای رضایت بخش برسانیم (معماریان، ۱۳۸۸؛ HFES, 2005؛ Andrews & Kemper, 1999؛ CIPC, 2016؛ APEGA, ۱۳۹۴؛ صادقی، ۱۳۹۴؛ حتی کرمانی، ۱۳۹۴؛ NSC, 2012؛ BCRSP, 2016؛ ICSID, 2016)

می‌تواند ارائه دهد، فقط از طریق اطلاعات حقیقی بدون اغراق گویی تبلیغ و ارائه دهد.

- **عدم اعمال قدرت، نفوذ و تأثیرگذاری ناصحیح از جایگاه:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی در هر جایگاهی که قرار دارد، نباید اقدام به اعمال قدرت، نفوذ و تأثیرگذاری ناصحیح کند.
- **عدم پذیرش یا ارائه امتیاز مالی و غیرمالی برای پذیرش یا واگذاری فعالیت حرفه‌ای:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی نباید با ارائه و قبول امتیاز مالی یا غیرمالی برای انجام دادن یا واگذار کردن یک فعالیت مرتبط با تخصص خود به طور غیرمنصفانه اقدام کند.
- **ارائه اطلاعات به طور روشن، شفاف و صحیح:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی می‌بایستی به طور روشن و شفاف و صحیح به مشتریان و کارفرمایان خود عواقبی را که می‌تواند در نتیجه بررسی‌ها، ارزیابی‌ها و تحلیل‌ها و طراحی‌های پیشنهاد شده خود وجود داشته و همین طور اگر آن‌ها مورد هر نوع تغییر و تعدیل و یا عدم توجه توسط دیگران قرار گیرد، با بهترین قضاوت تخصصی خود به کارفرما و حتی در صورت حاد بودن عواقب به مراجع قانونی ذی صلاح در اسرع وقت گزارش دهد.
- **عدم افشای اطلاعات محرمانه:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی نباید اطلاعات محرمانه را مگر با رضایت مشتریان یا کارفرمایان یا همکاران و یا فرد ذی‌حق افشا کند.
- **عدم درگیر شدن در فعالیت‌های با تضاد منافع:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی نباید در فعالیت‌هایی درگیر شود که در آن‌ها نوعی از تضاد یا تضاد با هم پوشانی منافع وجود دارد؛ مگر با رضایت مشتری یا کارفرما یا طرف‌های درگیر.
- **وفاداری به مشتریان:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی می‌باید به عنوان نمایندگان وفادار و مورد اعتماد کارفرمایان و مشتریان خود عمل کنند.
- **قضاوت مستقل و کامل و منصفانه:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی می‌باید همیشه با قضاوت مستقل همراه با اطلاعات کامل و درست و رعایت عدالت و انصاف عمل کند.
- **تأیید و سرپرستی کار دیگران با مرور و بررسی کامل:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی نباید بدون مرور و بررسی کامل کار دیگری، تأییدیه خود را در هر جایگاه و سطح نظارتی و سرپرستی که قرار دارد، روی کار فرد دیگر قرار دهد.
- **قبول کار در صورت وجود صلاحیت:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی فقط باید کاری را قبول و عمل کند که واجد صلاحیت انجام آن کار به سبب آموزش و تجربه‌شان هست.
- **توجه ویژه به ایمنی، سلامت، امنیت و رفاه افراد:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی باید حفظ سلامت، ایمنی، امنیت و رفاه افراد را در بالاترین حد توجه خود قرار دهد.
- **بهبود، حفظ و عدم آسیب به محیط زیست:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی باید توجه بالایی برای بهبود و عدم آسیب به محیط زیست داشته باشد.
- **تفاهم و همکاری سازنده با دیگر متخصصان مبنی بر رقابت پذیر کردن طراحی‌ها:** متخصص حرفه‌ای طراحی صنعتی باید تمام تلاش و تخصص خود را به کار گرفته تا با همکاری و تفاهم سازنده با سایر متخصصان دیگر رشته‌ها و ذی‌نفعان، اقدام به خلق راهکارهایی برای توسعه و بهبود سیستم‌ها و محصولات و خدمات رقابت‌پذیر با کمترین ریسک قابل قبول به سلامت، ایمنی و امنیت افراد و محیط زیست کند.
- **حساسیت و ارائه مشارکت در امور مرتبط به تخصص فرد در جامعه:**

جمع بندی

با وجود توانایی‌ها و ظرفیت‌های علمی و تخصصی فردی بالای روبه‌رشدی که در جامعه تخصصی طراحی صنعتی وجود دارد، متأسفانه دوره‌های دانشگاهی (کارشناسی و تحصیلات تکمیلی و دانش‌افزایی مدرسان) و غیردانشگاهی موجود کشورمان هیچ‌جا بحث مهم و حتی بسیار مهم‌تر از دانش و مهارت تخصصی فرد یعنی اخلاق و رفتار حرفه‌ای را جزء برنامه‌های آموزشی قرار نداده است. قطعاً وجود منشورهای اخلاقی عمومی سازمانی و آیین‌نامه‌های انضباطی و اداری لازم بوده، ولی کافی و اثرگذار نیست که این همانند برخی حرفه‌های دیگر نیازمند خودپرورشی، خودمشاوره‌ای و خودنظارتی صنّمان و خانواده طراحی صنعتی است. الزامات اخلاق و رفتار حرفه‌ای جامعه طراحی صنعتی می‌تواند با تفاهم بین دانشگاه‌ها و صنّف انجمن مدرسان و مشورت با نمایندگانی از وزارت صنایع و دیگر ذی‌نفعان تدوین و درنهایت برای اجرا به تأیید مقامات عالی وزارتخانه‌های صنایع و علوم برسد. به امید اینکه در آینده بتوان برای حرفه طراحی صنعتی انجمن فراگیر قانونی دربرگیرنده اعضای متشکل از همه دانشجویان، دانش‌آموختگان و استادان تأسیس کرد.

منابع

- اصفهانی، محمد مهدی (۱۳۷۲). *اخلاق حرفه‌ای در خدمات بهداشتی و درمانی*. تهران: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- انصاریان، حسین (مترجم) (۱۳۷۵). *نهج‌البلاغه*، نامه ۲۷ و ۳۱، رضی، سید شریف (مؤلف)، تهران: پیام آزادی.
- پژوهشکده تحقیقات راهبردی مجمع تشخیص مصلحت نظام (۱۳۹۰). *اخلاق در آموزش عالی*. تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام.
- حجتی کرمانی، محمد جواد (۱۳۹۴). *گستره اخلاق در زندگی انسان*. تهران: انتشارات اطلاعات.
- حجتی کرمانی، محمد جواد (ترجمه و نگارش) (۱۳۸۸). *روابط اجتماعی در اسلام*، علامه طباطبائی، سید محمد حسین (مؤلف)، تهران: انتشارات اطلاعات.
- حیدری نراقی، محمد (۱۳۸۵). *شرحی بر رساله حقوق امام سجاد (ع)*. قم: انتشارات مهدی نراقی.
- قراملکی، احد فرامرز (۱۳۸۷). *درآمدی بر اخلاق حرفه‌ای*، تهران: انتشارات سرآمد.
- روستا، احمد (۱۳۸۵). *اخلاق حرفه‌ای: ویژگی‌های حرفه‌ای‌ها*. تهران: تبلیغات.
- ساکت، مصطفی و کرد، حسین (مترجمین) (۱۳۹۲). *بایسته‌های اخلاق مهندسی*، فلدرمن، چارلز بی (مؤلف)، تهران: انتشارات هرمس.
- صادقی، قاسم (۱۳۹۴). *اخلاق کاربردی در زندگی، محیط زیست و اشتغال*. تهران: انتشارات اطلاعات.
- غفاری، بهرام (۱۴ مرداد ۱۳۹۵). *تقدم اخلاق بر قانون در نظام مهندسی*، تهران: روزنامه دنیای اقتصاد.
- لاریجانی، محمد باقر (۱۳۹۵). *استفاده از ظرفیت دانشگاه‌ها برای توسعه برنامه اخلاق پزشکی*، ایسنا، قابل دسترس در: <http://www.isna.ir>
- معاریان، حسین (۱۳۸۸). *حرفه مهندسی*. تهران: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.
- معیدفر، سعید (۱۳۸۰). *بررسی اخلاق کار و عوامل فردی و اجتماعی مؤثر بر آن*. تهران: مؤسسه کار و تأمین اجتماعی.
- Andrews, G. C., Kemper, J. D. (1999). *Canadian Professional Engineering Practice and Ethics*, Canada: Harcourt.
- APEGGA (1995). *Manual of Professional Practice under the Code of Ethics*, Canada: Association of Professional Engineers, Geologists and Geophysicists of Alberta.
- APEGGA (2000). *The Concepts of professionalism*, Canada: Association of Professional Engineers, Geologists and Geophysicists of Alberta.
- BCRSP (Board of Canadian Registered Safety Professionals) (2016). *Rules of Professional Conduct*, retrieved on August 3, 2016, Available online at: <https://www.bcrsp.ca/about-us/code-ethics>.
- CIPO (Canadian Intellectual Property Office) (2016). *A Guide to Copy Rights, Trade Marks, Industrial Designs and Patents*, Canada: CIPO.
- Davis, J. K. (2004). *Professions, Trades and the Obligation to in from*, *Journal of Applied Philosophy*; 8(2), 167-176.
- Freidson, E. (2001). *Professionalism, Third Logic: On the Practice of Knowledge*. Chicago: University of Chicago Press.
- HFES (Human Factors and Ergonomics Society) (2005). *Human Factors and Ergonomics Society Code of Ethics*, retrieved on August 3, 2016, Available online at: <https://www.hfes.org/web/AboutHFES/ethics.html>
- IDSA (Industrial Design Society of America) (2016). *Code of Ethics*, retrieved on August 5, 2015, Available online at: <http://www.idsa.org/code-ethics>.
- ICSID (International Council of Societies of Industrial Design) (2016). *Code of Professional Ethics*, retrieved on August 4, 2016, Available online at: http://uploads.icsid.org.s3.amazonaws.com/ProfessionalPractice/Icsid_Code_of_Ethics_July2014.pdf
- NSC (National Safety Council) (2012). *Safety Ethics*, retrieved on August 3, 2016, Available online at: <http://www.safetyandhealthmagazine.com>